

NIJZ

Nacionalni inštitut
za javno zdravje

5 ZDRAVSTVENO VARSTVO NA PRIMARNI RAVNI

5.2 PATRONAŽNO ZDRAVSTVENO VARSTVO

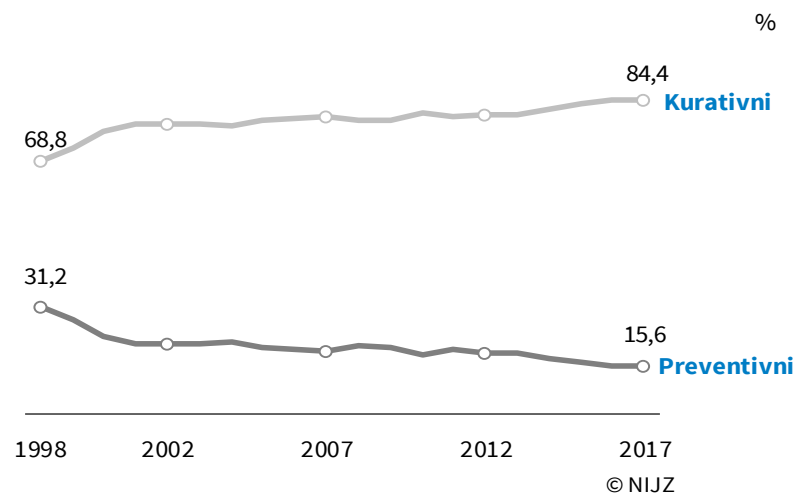
Patronažne medicinske sestre so leta 2017 opravile skupaj 1.197.204 obiskov, od tega 1.010.757 (84 %) kurativnih in 186.447 (16 %) preventivnih. V primerjavi z letom 2008 se število vseh patronažnih obiskov na 1.000 prebivalcev leta 2017 ni bistveno spremenilo. V opazovanem obdobju se je opazno spremenilo le razmerje med številom preventivnih in kurativnih obiskov, in sicer v korist slednjih. Kaže se postopen, vendar konstanten trend zmanjševanja preventivnih obiskov v patronažnem varstvu.

Preventivna dejavnost in skrb za še posebej ogrožene skupine prebivalcev je primarno poslanstvo patronažnega varstva. V praksi se preventivna in kurativna dejavnost med seboj prepletata, vendar naj bi bilo delovanje patronažne medicinske sestre orientirano prvenstveno preventivno. Patronažna medicinska sestra izvaja preventivno dejavnost samostojno in po lastni presoji. Pri tem se opira na Pravilnik za izvajanje preventivnega zdravstvenega varstva na primarni ravni in Pravila obveznega zdravstvenega zavarovanja. Nasprotno se kurativni obiski v patronažni dejavnosti izvajajo po naročilu pacientovega izbranega zdravnika. Vrsto storitev za posameznega pacienta in število obiskov pri njem patronažni medicinski sestri določi in predpiše zdravnik.

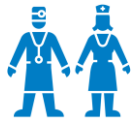
V patronažnem zdravstvenem varstvu naj bi preventivna dejavnost obsegala najmanj 40 % celotnih storitev, kar pa v praksi ni uresničeno. Razlogov za to je več, vsekakor se je potreba po zdravstveni negi na domu postopno spreminjala in s tem preoblikovala vsebino delovanja. Največji upad preventivne dejavnosti je nastal po letu 1992 oziroma po zadnji zdravstveni reformi, ki je zahtevala, da patronažne medicinske sestre vse izvedene obiske tudi argumentirajo. Patronažna stroka je zato pripravila preventivni program, ki poleg vsebine določa tudi frekvenco obravnav glede na varovanca (Pravilnik, Uradni list RS, št. 19/89). S tem naj bi bili zagotovljeni enotnost v kakovosti in enotnost v izvajanju preventivnih obravnav. Naslednji zelo pomemben dejavnik, ki je temeljito spremenil vsebino patronažne zdravstvene nege, je staranje prebivalstva, ki narekuje večje potrebe po zdravstveni negi. Težnja po dolgotrajni in paliativni zdravstveni negi na domu je vse bolj aktualna. Prav tako je razvoj medicinskih znanosti spremenil pristop do zdravljenja pacientov in njegov potek. Tudi skrajševanje ležalne dobe v bolnišnicah spreminja potrebo in vsebino patronažne zdravstvene nege. S prenosom kompetenc in

posodobitvijo strokovnih posegov v zdravstveni negi, ki so se še pred kratkim izvajali le v bolnišnicah, se del teh lahko izvaja tudi v domačem okolju. Delež preventivne dejavnosti se po letu 1993 počasi, vendar vztrajno zmanjšuje, nasprotno pa se delež kurativne dejavnosti povečuje. Samo v zadnjih desetih letih se je število preventivnih obiskov znižalo za 23 %, število kurativnih obiskov pa se je povečalo za 10 %. V letih 2008–2017 se je število vseh obiskov povečalo za 3 %. Ugotavljamo, da se je v desetletnem obdobju patronažno zdravstveno varstvo kadrovske okrepilo, vendar se zato obseg dela ni bistveno povečal, pač pa se je spemila vsebina dela patronažnih medicinskih sester.

5.2 Slika 1: **Preventivni in kurativni obiski v dejavnosti patronažnega zdravstvenega varstva, Slovenija, 1998–2017**

Viri: Statistično poročilo o delu patronažnega varstva, Obr. 8,95

5.2 Tabela 1: Zdravstveno osebje in obiski v dejavnosti patronažnega zdravstvenega varstva, Slovenija, 2008–2017

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Zdravstveno osebje¹⁾										
DMS ²⁾	658,3	656,4	669,8	671,8	674,1	673,7	678,6	688,6	699,8	716,45
TZN ³⁾	146,0	160,5	131,9	136,5	139,7	133,9	130,6	120,4	115,9	111,10
Ostali ⁴⁾	9,0	8,0	7,0	7,0	7,0	8,0	7,0	8,0	7,0	6,0
SKUPAJ	813,3	824,9	808,7	815,3	820,8	815,6	816,2	817,0	822,7	833,55
Št. preb. na DMS	3.098,0	3.111,4	3.059,5	3.055,2	3.050,4	3.056,4	3.038,1	2.996,3	2.949,8	2.883,9
Št. preb. na TZN	13.968,5	12.724,8	15.536,5	15.036,6	14.719,1	15.378,0	15.785,8	17.135,2	17.810,5	18.597,3
Št. preb. na zaposlenega	2.507,6	2.475,9	2.534,0	2.517,5	2.505,2	2.524,7	2.525,9	2.525,3	2.509,1	2.478,7
Št. obiskov na zaposlenega	1.427,5	1.399,9	1.500,4	1.404,3	1.390,9	1.398,1	1.407,1	1.452,7	1.467,9	1.436,3
Št. storitev na zaposlenega	1.682,1	1.701,2	1.817,4	1.693,5	1.678,8	1.703,8	1.711,8	1.575,9	1.769,8	1.685,0
Število obiskov										
Preventivni obiski	241.956	236.521	225.447	227.613	218.940	218.289	201.973	194.314	186.843	186.447
Kurativni obiski	918.992	918.216	987.921	917.337	922.717	922.013	946.489	992.460	1.020.765	1.010.757
SKUPAJ	1.160.948	1.154.737	1.213.368	1.144.950	1.141.657	1.140.302	1.148.462	1.186.774	1.207.608	1.197.204
Na 1.000 prebivalcev										
Preventivni obiski	118,6	115,8	110,0	110,9	106,5	106,0	98,0	94,1	90,5	90,2
Kurativni obiski	450,6	449,6	482,1	446,9	448,7	447,8	459,1	481,1	494,5	489,2
SKUPAJ	569,3	565,4	592,1	557,8	555,2	553,8	557,1	575,2	585,0	579,4

¹⁾ Zdravstveno osebje se v Statističnem poročilu o delu patronažnega varstva poroča kot celo ali decimalno število, zato ga tako prikazujemo tudi v tabeli.

²⁾ DMS: diplomirane medicinske sestre, višje medicinske sestre, medicinske sestre s fakultetno izobrazbo

³⁾ TZN: medicinske sestre in zdravstveni tehniki s srednjo izobrazbo, babice

⁴⁾ Ostali: ostali zaposleni v dejavnosti patronažnega varstva (fizioterapevti, delovni terapevti, bolničarji, socialni delavci)

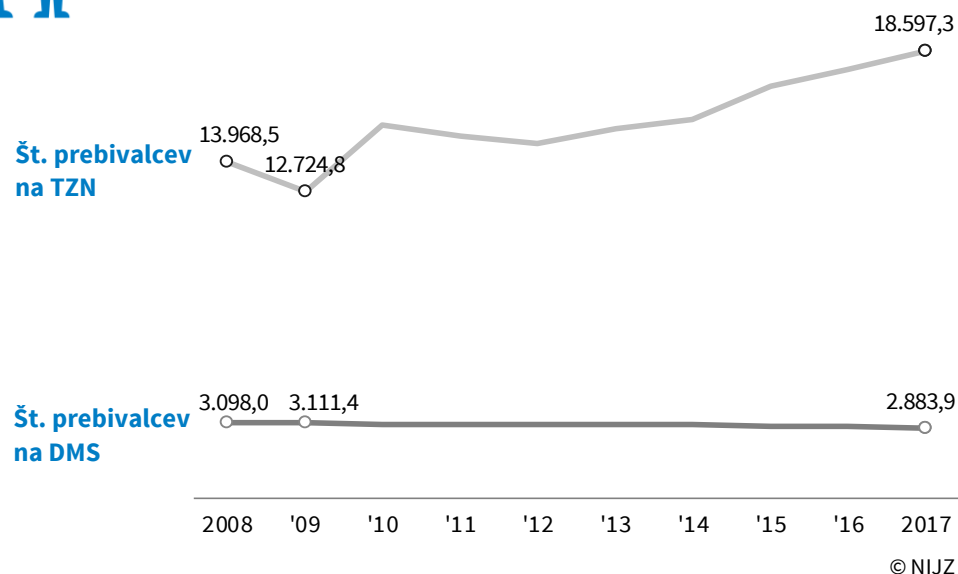
Viri: Statistično poročilo o delu patronažnega varstva, Obr. 8,95

V opazovanem obdobju 2008–2017 v patronažnem zdravstvenem varstvu ni zaznati bistvenih sprememb v gibanju števila opravljenih storitev na zaposlenega. Število obiskov na zaposlenega je v primerjavi z letom 2008 naraslo za 0,6 %, medtem ko se je število zdravstvenega osebja povečalo (za 20,3 osebe). Spremembe pa je mogoče zaznati v razmerju med zaposlenimi po poklicnih skupinah. Leta 2008 je bil negovalni tim v povprečju sestavljen iz 4,6 diplomirane

medicinske sestre in 1 tehnika zdravstvene nege, v letu 2017 pa iz 6,5 diplomiranih medicinskih sester in 1 tehnika zdravstvene nege. Čeprav je tako razmerje v nasprotju s strokovnimi smernicami, ki narekujejo sestavo negovalnega tima iz 2 diplomiranih medicinskih sester in 1 tehnika zdravstvene nege, se trend selektivnega zaposlovanja še vedno nadaljuje.

5.2 Slika 2: Preskrbljenost z zdravstvenim osebjem v dejavnosti patronažnega zdravstvenega varstva, Slovenija, 2008–2017

Viri: Statistično poročilo o delu patronažnega varstva, Obr. 8,95

5.2 Tabela 2: Obiski v dejavnosti patronažnega zdravstvenega varstva, Slovenija, 2017

	Število obiskov			Ponovni/prvi obisk	Na 1.000 prebivalcev	
	Prvi	Ponovni	SKUPAJ		Prvi	SKUPAJ
Preventivni obiski	76.924	109.523	186.447	1,4	37,2	90,2
Kurativni obiski	57.195	953.562	1.010.757	16,7	27,7	489,2
SKUPAJ	134.119	1.063.085	1.197.204	7,9	64,9	579,4

Viri: Statistično poročilo o delu patronažnega varstva, Obr. 8,95

Preventivne in prve kurativne obiske izvajajo lahko le diplomirane medicinske sestre; v letu 2017 je bilo takih obiskov 20 % med vsemi opravljenimi obiski. Tehnik zdravstvene nege se kot član patronažnega negovalnega tima vključi v ponovne obravnave po strokovni presoji diplomirane

Dostopnost prebivalcev do storitev patronažne dejavnosti je odraz načina zaposlovanja in strukture zaposlenih v patronažnem varstvu. V opazovanem obdobju se je preskrbljenost z diplomiranimi medicinskimi sestrami izboljšala, hkrati pa se je preskrbljenost s tehnikami zdravstvene nege zelo poslabšala. Kljub temu da se soočamo z naraščanjem starejše populacije in večjo potrebo po zdravstveni negi na domu, saj se delež kurativnih obravnav pri starejših pacientih iz leta v leto povečuje, se v patronažni dejavnosti tehnikov zdravstvene nege praktično ne zaposluje. Ne nazadnje bi z vključevanjem tehnikov zdravstvene nege v patronažne obravnave bolnikov na domu dosegli večjo učinkovitost in izboljšali racionalnost patronažne dejavnosti.

medicinske sestre in skladno s strokovnimi kompetencami. Delež ponovnih kurativnih obiskov je bil v letu 2017 med vsemi opravljenimi kurativnimi obiski kar 94-odstoten. V povprečju na en prvi kurativni obisk pride 17 ponovnih kurativnih obiskov.

5.2 Tabela 3: Preventivni obiski v dejavnosti patronažnega zdravstvenega varstva po varovancih, Slovenija, 2017

Varovanci po skupinah	Število	%
Novorojenčki	85.743	46,0
Otročnice	35.103	18,8
Kronični bolniki in ostali bolniki	26.479	14,2
Dojenčki	16.606	8,9
Otroci 1-6 let	4.954	2,7
Starostniki ¹⁾	3.912	2,1
Nosečnice	3.872	2,1
Rakavi bolniki	3.382	1,8
Diabetiki	2.005	1,1
Invalidi	1.656	0,9
Ostali varovanci	1.399	0,8
Duševni bolniki	1.036	0,6
Bolniki s kisikom	274	0,1
TBC bolniki	16	0,0
Šolarji	10	0,0
SKUPAJ	186.447	100,0

© NIJZ

¹⁾ Zajem podatkov po spremenjenih ZZS kriterijih.

Viri: Statistično poročilo o delu patronažnega varstva, Obr. 8,95

V letu 2017 je bil pretežni del preventivnih obiskov v patronažni dejavnosti (74 %) namenjen obravnavam novorojenčkov, otročnic in dojenčkov. V primerjavi z letom 2008 je bil delež pregledanih novorojenčkov, otročnic in dojenčkov le 61-odstoten. Iz podatkov je razvidno, da se delež navedenih obiskov postopno povečuje, medtem ko se delež opravljenih preventivnih obiskov pri drugih upravičencih zmanjšuje. Po podatkih je bilo v letu 2008 preventivno obiskanih dobrih 22 % kroničnih bolnikov in 6 % starostnikov.

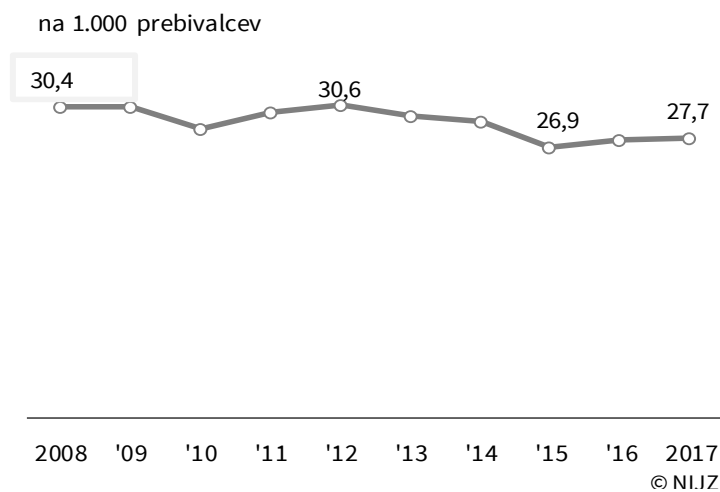
5.2 Tabela 4: Prvi kurativni obiski v dejavnosti patronažnega zdravstvenega varstva po starostnih skupinah, Slovenija, 2017

	Število			Na 1.000 prebivalcev		
	Moški	Ženske	SKUPAJ	Moški	Ženske	SKUPAJ
< 1 leto	311	306	617	29,9	31,1	30,5
1-6	36	28	64	0,5	0,4	0,5
7-14	52	34	86	0,6	0,4	0,5
15-24	184	223	407	1,8	2,4	2,1
25-49	1.008	1.257	2.265	2,7	3,7	3,2
50-59	2.058	1.929	3.987	13,4	12,8	13,1
60-69	3.704	3.475	7.179	27,7	25,3	26,5
70-74	3.549	5.018	8.567	90,1	104,5	98,0
75+	10.893	23.130	34.023	163,0	196,6	184,4
SKUPAJ	21.795	35.400	57.195	21,2	34,0	27,7

© NIJZ

Viri: Statistično poročilo o delu patronažnega varstva, Obr. 8,95

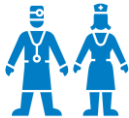
5.2 Slika 3: Prvi kurativni obiski v dejavnosti patronažnega varstva, Slovenija, 2008–2017

Viri: Statistično poročilo o delu patronažnega varstva, Obr. 8,95

Med pacienti, obravnavanimi v patronažni dejavnosti, se iz leta v leto vztrajno povečuje delež starejših. Medtem ko je bilo leta 2008 v sklopu prvih kurativnih obiskov slabih 55 % pacientov starih 75 let in več, je bilo v letu 2017 pacientov v tej starosti že 60 %. V starostni skupini nad 75 let med pacienti prevladujejo ženske (68 %).

Število prvih kurativnih obiskov na 1.000 prebivalcev se po porastu v letih 2008 in 2009 ne spreminja bistveno, od leta 2014 nekoliko pada.

5.2 Tabela 5: Vzroki za prve kurativne obiske v dejavnosti patronažnega zdravstvenega varstva po poglavjih MKB-10-AM, Slovenija, 2017

Poglavje MKB-10-AM			Število	%
I.	Nekatere infekcijske in parazitarne bolezni	A00-B99	456	0,8
II.	Neoplazme	C00-D48	5.375	9,4
III.	Bolezni krvi in krvotvornih organov	D50-D89	3.235	5,7
IV.	Endokrine, prehranske in presnovne bolezni ¹⁾	E00-E90	2.897	5,1
V.	Duševne in vedenjske motnje	F00-F99	1.408	2,5
VI.	Bolezni živčevja	G00-G99	1.623	2,8
VII.	Bolezni očesa in adneksov	H00-H59	102	0,2
VIII.	Bolezni ušesa in mastoida	H60-H95	143	0,3
IX.	Bolezni obtočil	I00-I99	14.643	25,6
X.	Bolezni dihal	J00-J99	2.077	3,6
XI.	Bolezni prebavil	K00-K93	2.053	3,6
XII.	Bolezni kože in podkožja	L00-L99	8.119	14,2
XIII.	Bolezni mišičnoskeletnega sistema in vezivnega tkiva	M00-M99	6.784	11,9
XIV.	Bolezni sečil in spolovil	N00-N99	1.572	2,7
XV.	Nosečnost, porod in poporodno obdobje	O00-O99	261	0,5
XVI.	Stanja, ki izvirajo v perinatalnem obdobju	P00-P96	145	0,3
XVII.	Prirojene malformacije, deformacije in kromosomske nenormalnosti	Q00-Q99	54	0,1
XVIII.	Simptomi, znaki ter nenormalni izvidi, nevrščeni drugje	R00-R99	1.158	2,0
XIX.	Poškodbe in zastrupitve	S00-T98	3.480	6,1
XX.	Zunanji vzroki obolevnosti in umrljivosti	V01-Y98	94	0,2
XXI.	Dejavniki, ki vplivajo na zdravstveno stanje in na stik z zdravstveno službo	Z00-Z99	1.514	2,6
XXII.	Koda za posebne namene	U00-U49	2	0,0
	Neznano ²⁾		0	0,0
SKUPAJ			57.195	100,0

¹⁾ Podatki se nanašajo pretežno na sladkorno bolezen (sklop E10-E14, klasifikacija MKB-10-AM, verzija 6).

²⁾ Ni podatka o vzroku obravnave.

Viri: Statistično poročilo o delu patronažnega varstva, Obr. 8,95

Najpogostejši razlog za obisk patronažnih medicinskih sester na pacientovem domu so bolezni obtočil (26 %), sledijo jim bolezni kože in podkožja (14 %) ter bolezni mišično-skeletnega sistema in vezivnega tkiva (12 %).

Postopno se povečuje tudi število patronažnih obravnav zaradi neoplazem. Navedene bolezenske skupine kot najpogostejši razlogi za obisk patronažne medicinske sestre sovpadajo s starostno strukturo obravnavanih pacientov.

5.2 Tabela 6: Vrste strokovnih storitev pri kurativnih obiskih v dejavnosti patronažnega zdravstvenega varstva, Slovenija, 2017

Vrsta strokovnih storitev	Število	%
Preveza	623.865	44,4
Odvzem laboratorijskega materiala	154.336	11,0
Poučevanje	143.456	10,2
Merjenje venoznega krvnega pritiska	106.802	7,6
Aplikacija injekcije	90.691	6,5
Ostali postopki	85.737	6,1
Ostali posegi	74.688	5,3
Osebna higiena in urejanje	34.137	2,4
Nega stome	33.713	2,4
Preprečevanje nastanka preležanin	22.845	1,6
Kopanje	13.715	1,0
Razgibavanje	5.482	0,4
Kateterizacija in menjava urinskega katetra pri ženskah	5.310	0,4
Aplikacija infuzije	4.567	0,3
Aplikacija klizme	3.520	0,3
Nega umirajočega	1.683	0,1
SKUPAJ	1.404.547	100,0

© NIJZ

Viri: Statistično poročilo o delu patronažnega varstva, Obr. 8,95

Preveze so že vrsto let najpogostejše strokovna storitev v patronažnem varstvu, po podatkih se njihov delež vztrajno, čeprav počasi večja. Leta 2008 je bil njihov delež 41 odstoten, v letu 2017 pa se je zvišal za dobre 3 odstotne točke. Sledita odvzem materiala za laboratorijske preiskave in poučevanje. Med pogosto izvedene storitve patronažnih medicinskih sester sodi tudi merjenje venoznega krvnega tlaka.

REGIONALNE PRIMERJAVE

5.2 Tabela 7: Zdravstveno osebje v dejavnosti patronažnega zdravstvenega varstva po statističnih regijah, Slovenija, 2017

	Pomurska	Podravska	Koroška	Savinjska	Zasavska	Posavska	Jugovzhodna Slovenija	Osrednjeslovenska	Gorenjska	Primorsko-notranjska	Goriška	Obalno-kraška	SLOVENIJA
Zdravstveno osebje¹⁾													
DMS ²⁾	37,0	125,0	28,0	78,0	19,0	26,8	55,35	175,0	75,5	16,0	46,0	34,8	716,45
TZN ³⁾	11,0	11,0	4,0	25,0	9,0	4,5	2,4	30,3	1,0	4,5	-	8,4	111,1
Ostali ⁴⁾	-	1,0	-	2,0	-	-	-	1,0	-	-	2,0	-	6,0
SKUPAJ	48,0	137,0	32,0	105,0	28,0	31,3	57,8	206,3	76,5	20,5	48,0	43,2	833,55
Št. preb. na DMS	3.116,3	2.571,4	2.529,2	3.270,7	3.013,5	2.814,3	2.578,9	3.087,8	2.698,1	3.284,2	2.559,0	3.268,6	2.883,9
Št. preb. na TZN	10.482,2	29.220,0	17.704,3	10.204,7	6.361,9	16.760,4	59.475,8	17.834,0	203.705,0	11.677,1	-	13.541,2	18.597,3
Št. preb. na zaposlenega	2.402,2	2.346,1	2.213,0	2.429,7	2.044,9	2.409,6	2.471,7	2.619,3	2.662,8	2.563,3	2.452,4	2.633,0	2.478,7
Št. obiskov na zaposlenega	1.596,9	1.606,9	1.386,3	1.510,2	1.354,3	1.443,3	1.490,1	1.289,8	1.518,3	1.450,1	1.243,4	1.312,0	1.436,3
Št. storitev na zaposlenega	1.824,2	1.762,3	1.793,4	1.636,8	1.703,3	1.916,2	1.607,7	1.335,0	2.248,8	1.912,5	1.354,8	2.178,1	1.685,0

¹⁾ Zdravstveno osebje se v Statističnem poročilu o delu patronažnega varstva poroča kot celo ali decimalno število, zato ga tako prikazujemo tudi v tabeli.

²⁾ DMS: diplomirane medicinske sestre, višje medicinske sestre, medicinske sestre s fakultetno izobrazbo

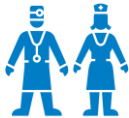
³⁾ TZN: medicinske sestre in zdravstveni tehniki s srednjo izobrazbo, babice

⁴⁾ Ostali: ostali zaposleni v dejavnosti patronažnega varstva (fizioterapevti, delovni terapevti, bolničarji, socialni delavci)

Viri: Statistično poročilo o delu patronažnega varstva, Obr. 8,95

Patronažno zdravstveno varstvo je po posameznih statističnih regijah kadrovsko zelo različno tako po strukturi kot po številu zaposlenih. V koroški, gorenjski, goriški, podravske regiji in jugovzhodni Sloveniji prevladujejo diplomirane medicinske sestre; v teh regijah je ta kader po številu prebivalcev najbližje strokovnemu normativu. Zaposlovanje tehnikov zdravstvene nege je bilo v preteklosti zanemarljivo. Po podatkih se je stanje v letu 2017 še nekoliko poslabšalo.

Po najnižjem številu obiskov na zaposlenega izstopa patronažno varstvo v goriški regiji, saj je zaposleni v patronažni dejavnosti naredil 193 obiskov manj kot je slovensko povprečje. Nasprotno je v podravske regiji zaposleni v patronažni dejavnosti naredil 171 obiskov več od državnega povprečja. V podravske regiji so po številu obiskov na zaposlenega v patronažnem varstvu že od leta 2015 na prvem mestu.

5.2 Tabela 8: **Obiski v dejavnosti patronažnega zdravstvenega varstva** po statističnih regijah, Slovenija, 2017

	Pomurska	Podravska	Koroška	Savinjska	Zasavska	Posavska	Jugovzhodna Slovenija	Osrednjeslovenska	Gorenjska	Primorsko-notranjska	Goriška	Obalno-kraška	SLOVENIJA
Preventivni obiski													
Prvi	3.181	10.282	4.064	8.234	2.241	1.853	6.082	20.255	10.006	2.351	4.325	4.050	76.924
Ponovni	4.736	16.393	3.830	10.638	2.858	3.805	6.272	29.898	16.748	2.967	5.414	5.964	109.523
SKUPAJ	7.917	26.675	7.894	18.872	5.099	5.658	12.354	50.153	26.754	5.318	9.739	10.014	186.447
Kurativni obiski													
Prvi	4.371	9.091	2.922	6.662	1.780	1.684	4.230	11.847	6.600	1.495	4.017	2.496	57.195
Ponovni	64.362	184.377	33.546	133.040	31.041	37.832	69.469	204.087	82.799	22.915	45.925	44.169	953.562
SKUPAJ	68.733	193.468	36.468	139.702	32.821	39.516	73.699	215.934	89.399	24.410	49.942	46.665	1.010.757
SKUPAJ VSI OBISKI	76.650	220.143	44.362	158.574	37.920	45.174	86.053	266.087	116.153	29.728	59.681	56.679	1.197.204
Št. ponovnih na 1 prvi obisk													
Preventivni obiski	1,5	1,6	0,9	1,3	1,3	2,1	1,0	1,5	1,7	1,3	1,3	1,5	1,4
Kurativni obiski	14,7	20,3	11,5	20,0	17,4	22,5	16,4	17,2	12,5	15,3	11,4	17,7	16,7
SKUPAJ	9,1	10,4	5,4	9,6	8,4	11,8	7,3	7,3	6,0	6,7	6,2	7,7	7,9
Obiski na 1.000 prebivalcev													
Preventivni obiski	68,7	83,0	111,5	74,0	89,1	75,0	86,5	92,8	131,3	101,2	82,7	88,0	90,2
Kurativni obiski	596,1	601,9	515,0	547,6	573,2	523,9	516,3	399,6	438,9	464,5	424,3	410,3	489,2
SKUPAJ	664,8	684,9	626,4	621,6	662,3	598,9	602,9	492,4	570,2	565,7	507,0	498,3	579,4

Viri: Statistično poročilo o delu patronažnega varstva, Obr. 8,95

Pri izvajanju patronažne dejavnosti so opazne regionalne razlike. Največ opravljenih obiskov na 1.000 prebivalcev je bilo v letu 2017 opravljenih v podravski in pomurski, najmanj pa v osrednjeslovenski in obalno-kraški regiji. Enako kot leta 2016 se tudi v letu 2017 v povprečju kurativna obravnava pacienta v posavski regiji zaključi po 23 ponovnih obiskih, v koroški in

gorenjski regiji pa po 11, slovensko povprečje pa je 17 ponovnih obiskov pacienta na domu. Največ preventivnih obiskov na 1.000 prebivalcev je bilo opravljenih v gorenjski regiji. Kot že vrsto let je bilo tudi v letu 2017 v pomurski regiji v patronažnem varstvu opravljenih najmanj preventivnih obiskov.

5.2 Tabela 9: Preventivni obiski v dejavnosti patronažnega zdravstvenega varstva po varovancih in statističnih regijah, Slovenija, 2017

Varovanci po skupinah	Pomurska	Podravska	Koroška	Savinjska	Zasavska	Posavska	Jugovzhodna Slovenija	Osrednjeslovenska	Gorenjska	Primorsko-notranjska	Goriška	Obalno-kraška	SLOVENIJA
Novorojenčki	4.630	14.683	2.524	8.741	2.518	3.084	5.092	24.558	8.019	2.235	4.915	4.744	85.743
Dojenčki	266	2.166	826	2.658	650	590	1.201	4.481	2.219	387	429	733	16.606
Otroci 1-6 let	148	736	302	637	143	95	269	1.135	637	125	201	526	4.954
Šolarji	-	-	1	-	-	-	7	1	-	-	-	1	10
Nosečnice	127	1.048	236	287	78	129	534	616	279	65	198	275	3.872
Otročnice	1.753	5.396	1.263	3.709	1.134	1.093	2.800	10.037	3.548	900	1.755	1.715	35.103
Starostniki ¹⁾	209	56	221	147	26	36	326	1.017	999	672	98	105	3.912
Rakavi bolniki	117	92	100	205	48	38	173	929	1.311	139	114	116	3.382
TBC bolniki	-	1	-	2	-	-	1	4	2	3	3	-	16
Bolniki s kisikom	19	11	18	24	3	2	7	49	105	18	8	10	274
Duševni bolniki	30	41	62	56	28	11	62	288	221	68	60	109	1.036
Diabetiki	92	72	125	175	17	29	115	567	507	75	105	126	2.005
Invalidi	36	50	61	100	56	41	109	481	498	51	45	128	1.656
Kronični bolniki in osta	467	2.230	2.052	1.946	382	476	1.634	5.243	8.365	560	1.755	1.369	26.479
Ostali varovanci	23	93	103	185	16	34	24	747	44	20	53	57	1.399
SKUPAJ	7.917	26.675	7.894	18.872	5.099	5.658	12.354	50.153	26.754	5.318	9.739	10.014	186.447

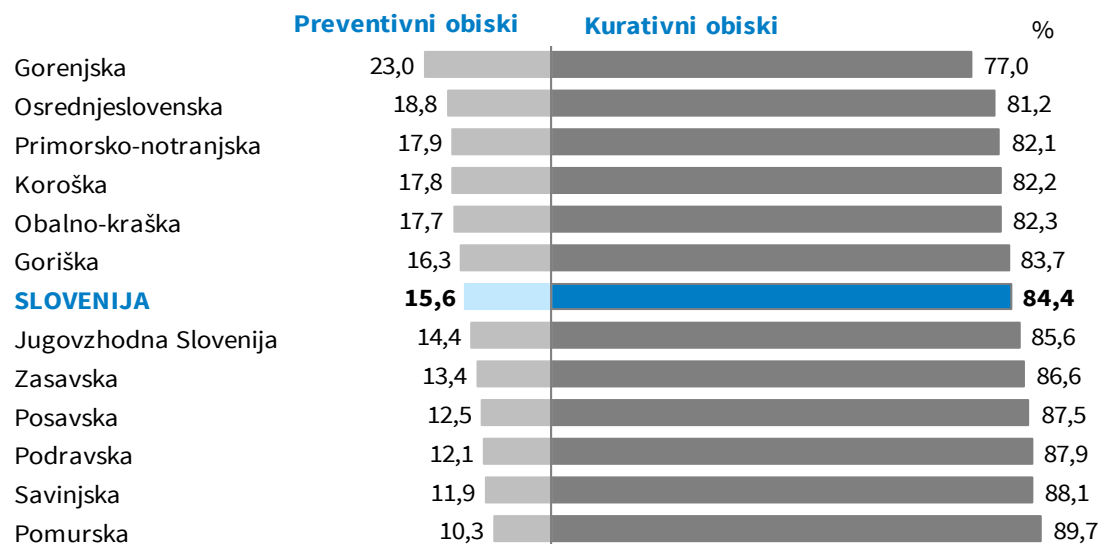
¹⁾ Zajem podatkov po spremenjenih ZZS kriterijih.

Viri: Statistično poročilo o delu patronažnega varstva, Obr. 8,95

Med preventivnimi obiski, ki so bili opravljeni po statističnih regijah, povsod izstopajo predvsem obiski novorojenčkov, otročnic in dojenčkov. V zasavski regiji znaša delež teh obiskov kar 84 %, najmanjši je v gorenjski (52 %) in v koroški regiji (58 %). Iz podatkov je razvidno, da je v teh dveh regijah enakomernejša porazdelitev preventivnih obravnav. Delež obiskov kroničnih bolnikov je v koroški regiji 26-odstoten, v gorenjski regiji pa je več kot enkrat večji (31 %) od slovenskega povprečja (14 %), kar je s strokovnega stališča ustrezno in priporočljivo.

5.2 Slika 4: Preventivni in kurativni obiski v dejavnosti patronažnega zdravstvenega varstva po statističnih regijah, Slovenija, 2017

© NIJZ

Viri: Statistično poročilo o delu patronažnega varstva, Obr. 8,95

V primerjavi z letom 2016 je delež opravljenih preventivnih obiskov pod slovenskim povprečjem v istih regijah tudi v letu 2017. V gorenjski regiji je v primerjavi z letom 2016 delež opravljenih preventivnih obiskov zvišal za 5,5 odstotne točke.

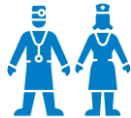
5.2 Tabela 10: Prvi kurativni obiski v dejavnosti patronažnega zdravstvenega varstva po starostnih skupinah in statističnih regijah, Slovenija, 2017

	Pomurska	Podravska	Koroška	Savinjska	Zasavska	Posavska	Jugovzhodna Slovenija	Osrednjeslovenska	Gorenjska	Primorsko-notranjska	Goriška	Obalno-kraška	SLOVENIJA
Število obiskov													
< 1 leto	6	34	45	42	8	13	56	158	107	12	40	96	617
1-6	10	4	-	12	3	3	7	16	7	-	-	2	64
7-14	6	10	1	11	-	4	11	28	6	1	5	3	86
15-24	17	52	9	30	8	12	20	213	20	2	20	4	407
25-49	155	611	98	243	49	53	125	497	178	44	127	85	2.265
50-59	291	745	153	488	106	106	299	1.073	317	66	178	165	3.987
60-69	700	1.460	340	876	260	203	556	1.253	652	152	416	311	7.179
70-74	506	998	323	846	207	176	336	4.054	542	120	260	199	8.567
75+	2.680	5.177	1.953	4.114	1.139	1.114	2.820	4.555	4.771	1.098	2.971	1.631	34.023
SKUPAJ	4.371	9.091	2.922	6.662	1.780	1.684	4.230	11.847	6.600	1.495	4.017	2.496	57.195
Na 1.000 prebivalcev starostne skupine													
< 1 leto	6,1	11,7	65,9	17,1	14,2	17,6	35,9	28,2	51,1	22,6	36,7	92,7	30,5
1-6	1,6	0,2	-	0,8	0,9	0,6	0,7	0,4	0,5	-	-	0,3	0,5
7-14	0,7	0,4	0,2	0,5	-	0,7	1,0	0,6	0,4	0,2	0,6	0,4	0,5
15-24	1,8	1,7	1,4	1,3	1,6	1,8	1,5	3,7	1,0	0,5	2,1	0,4	2,1
25-49	3,9	5,5	4,1	2,7	2,6	2,1	2,5	2,6	2,5	2,4	3,2	2,2	3,2
50-59	16,6	15,3	13,6	12,4	11,4	9,1	13,8	14,6	11,0	8,5	10,4	9,7	13,1
60-69	40,7	33,6	34,4	26,2	32,3	19,7	31,0	19,5	25,5	21,1	24,3	18,6	26,5
70-74	86,6	65,3	99,3	76,1	80,3	53,4	64,5	193,6	62,8	58,9	56,0	43,8	98,0
75+	259,7	179,5	316,2	194,6	219,5	163,1	227,1	98,2	251,4	217,6	240,1	151,5	184,4
SKUPAJ	37,9	28,3	41,3	26,1	31,1	22,3	29,6	21,9	32,4	28,5	34,1	21,9	27,7

Viri: Statistično poročilo o delu patronažnega varstva, Obr. 8,95

Iz podatkov je razvidno, da po vseh regijah med pacienti, obravnavanimi v patronažni dejavnosti, prevladuje starostna skupina 75 let in več, kar v goriški regiji predstavlja 74 %, v primorsko-notranjski 73 % in gorenjski 72 %.

Največ prvih kurativnih obiskov na 1000 prebivalcev so opravili v koroški, pomurski in gorenjski regiji, najmanj pa v osrednjeslovenski regiji in obalno-kraški.

5.2 Tabela 11: Vzroki za prve kurativne obiske v dejavnosti patronažnega zdravstvenega varstva po poglavjih MKB-10-AM in statističnih regijah, Slovenija, 2017

Poglavje MKB-10-AM			Pomurska	Podravska	Koroška	Savinjska	Zasavska	Posavska	Jugovzhodna Slovenija	Osrednjeslovenska	Gorenjska	Primorsko-notranjska	Goriška	Obalno-kraška	SLOVENIJA
I.	Nekatere infekcijske in parazitarne bolezni	A00-B99	29	26	11	24	11	6	44	176	58	18	36	17	456
II.	Neoplazme	C00-D48	376	854	248	554	182	101	305	1.207	755	125	400	268	5.375
III.	Bolezni krvi in krvotvornih organov	D50-D89	254	377	282	495	75	47	310	617	326	123	135	194	3.235
IV.	Endokrine, prehranske in presnovne bol. ... ¹⁾	E00-E90	107	373	252	298	146	67	243	659	293	115	158	186	2.897
V.	Duševne in vedenjske motnje	F00-F99	68	150	141	117	40	29	76	378	168	40	106	95	1.408
VI.	Bolezni živčevja	G00-G99	98	263	46	219	27	42	142	433	185	33	90	45	1.623
VII.	Bolezni očesa in adneksov	H00-H59	17	27	1	5	6	-	7	21	10	2	5	1	102
VIII.	Bolezni ušesa in mastoida	H60-H95	8	6	9	25	5	2	30	23	23	4	6	2	143
IX.	Bolezni obtočil	I00-I99	1.085	2.166	935	1.685	482	535	1.293	3.137	1.709	329	884	403	14.643
X.	Bolezni dihal	J00-J99	194	169	75	332	66	78	112	439	227	84	181	120	2.077
XI.	Bolezni prebavil	K00-K93	106	400	80	334	56	68	119	451	194	44	115	86	2.053
XII.	Bolezni kože in podkožja	L00-L99	451	1.586	202	951	271	199	542	1.313	1.113	143	906	442	8.119
XIII.	Bolezni mišičnoskeletnega sistema in ... ²⁾	M00-M99	824	1.292	324	654	160	176	452	1.437	526	212	397	330	6.784
XIV.	Bolezni sečil in spolovil	N00-N99	132	178	43	209	38	54	70	390	168	72	101	117	1.572
XV.	Nosečnost, porod in poporodno obdobje	O00-O99	20	86	25	26	-	4	21	24	43	-	5	7	261
XVI.	Stanja, ki izvirajo v perinatalnem obdobju	P00-P96	2	4	24	13	1	10	11	37	19	3	13	8	145
XVII.	Prirojene malformacije, deformacije in ... ³⁾	Q00-Q99	4	6	-	6	-	2	1	10	22	-	2	1	54
XVIII.	Simptomi, znaki, nenormalni klinični in ... ⁴⁾	R00-R99	80	128	63	77	64	22	76	261	170	42	108	67	1.158
XIX.	Poškodbe in zastrupitve	S00-T98	297	731	105	423	108	89	302	586	372	88	279	100	3.480
XX.	Zunanji vzrok obolevnosti in umrljivosti	V01-Y98	-	22	-	6	-	-	1	16	48	-	1	-	94
XXI.	Dejavniki, ki vplivajo na zdravstveno stanje in ... ⁵⁾	Z00-Z99	219	247	56	207	42	153	73	232	171	18	89	7	1.514
XXII.	Kode za posebne namene	U00-U49	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	2
	Neznano ⁶⁾		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
SKUPAJ			4.371	9.091	2.922	6.662	1.780	1.684	4.230	11.847	6.600	1.495	4.017	2.496	57.195

¹⁾ Podatki se nanašajo pretežno na sladkorno bolezen (sklop E10 - E14, klasifikacija MKB-10-AM, verzija 6).

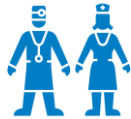
²⁾ vezivnega tkiva

³⁾ kromosomske nenormalnosti

⁴⁾ laboratorijski izvidi, ki niso uvrščeni drugje

⁵⁾ stik z zdravstveno službo

⁶⁾ Ni podatka o vzroku obravnave.

5.2 Tabela 12: **Vrste strokovnih storitev pri kurativnih obiskih v dejavnosti patronažnega zdravstvenega varstva** po statističnih regijah, Slovenija, 2017

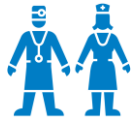
Vrsta strokovnih storitev	Pomurska	Podravska	Koroška	Savinjska	Zasavska	Posavska	Jugovzhodna Slovenija	Osrednjeslovenska	Gorenjska	Primorsko-notranjska	Goriška	Obalno-kraška	SLOVENIJA
Osebna higiena in urejanje	749	2.938	1.573	9.498	1.038	598	684	3.033	12.940	570	146	370	34.137
Kopanje	387	414	1.404	7.985	418	641	88	1.476	692	122	26	62	13.715
Nega umirajočega	2	152	20	480	25	34	15	136	182	67	440	130	1.683
Preprečevanje nastanka preležanin	606	2.976	758	5.128	445	365	889	4.066	6.827	255	71	459	22.845
Poučevanje	1.027	10.007	10.478	7.029	6.660	7.204	7.991	31.968	29.023	6.251	276	25.542	143.456
Nega stome	1.131	5.703	736	3.683	1.128	1.893	3.350	7.810	3.534	736	1.289	2.720	33.713
Ostali postopki	1.361	9.431	9.042	2.769	4.063	3.161	6.261	19.639	18.801	1.027	1.649	8.533	85.737
Aplikacija injekcije	8.553	40.011	1.781	11.047	1.448	2.305	4.077	7.508	5.019	1.832	3.706	3.404	90.691
Aplikacija infuzije	575	642	58	1.592	110	94	157	427	362	244	256	50	4.567
Preveza	59.956	125.187	15.451	75.146	21.412	21.622	47.254	106.709	59.239	15.154	41.188	35.547	623.865
Kateterizacija in menjava urinskega ... ¹⁾	425	493	156	768	39	93	319	1.255	622	404	133	603	5.310
Odvzem laboratorijskega materiala	10.237	22.735	5.503	26.159	7.530	7.620	13.062	28.011	14.364	5.821	7.048	6.246	154.336
Merjenje venoznega krvnega pritiska	678	10.282	7.362	13.276	2.047	7.758	5.381	33.687	12.003	3.035	5.169	6.124	106.802
Razgibavanje	14	446	964	637	14	20	7	307	525	16	2.517	15	5.482
Aplikacije klizme	175	309	146	433	355	23	236	1.111	547	22	68	95	3.520
Ostali posegi	1.686	9.710	1.957	6.233	960	6.546	3.073	28.277	7.353	3.650	1.049	4.194	74.688
SKUPAJ	87.562	241.436	57.389	171.863	47.692	59.977	92.844	275.420	172.033	39.206	65.031	94.094	1.404.547

¹⁾ katetra pri ženskah

Viri: Statistično poročilo o delu patronažnega varstva, Obr. 8,95

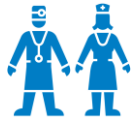
Preveze so bile največkrat izvedena storitev v patronažni dejavnosti. V letu 2017 po najvišjem deležu prevez med storitvami v posamezni regiji izstopata pomurska (68 %) in goriška regija (63 %).

Najnižji delež prevez je bil izveden v koroški regiji (27 %) in je skoraj enkrat nižji od slovenskega povprečja. Sledijo storitve odvzema laboratorijskega materiala (11 %), poučevanja (10 %), merjenja venoznega krvnega tlaka (8 %) ter aplikacije injekcij (7 %).

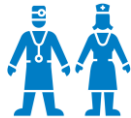

DEFINICIJE

Okrajšave in kratice	NAZIV	DEFINICIJA	DODATNA METODOLOŠKA POJASNILA	ANGLEŠKI IZRAZ
PV	Patronažno zdravstveno varstvo	Je posebna oblika zdravstvenega varstva, ki izvaja aktivno zdravstveno in socialno obravnavo posameznika, družine in skupnosti v stanju zdravja in blagostanja, pa tudi v obdobju bolezni, poškodb ali onemoglosti.	Podrobnejša metodološka navodila so objavljena na spletni strani NIJZ RS: http://www.nijz.si/podatki/evidenca-patronazne-zdravstvene-nege	Community nursing and home care
DMS	Patronažna medicinska sestra/diplomirana medicinska sestra	Patronažna medicinska sestra je diplomirana ali višja medicinska sestra, ki koordinira delo v negovalnem in zdravstvenem timu z dejavnostmi v zdravstvenem domu in izven njega. Patronažna medicinska sestra je nosilka patronažne zdravstvene nege. Ugotavlja potrebe po zdravstveni negi, načrtuje intervencije zdravstvene nege, jih izvaja ter vrednoti dosežene cilje. Je koordinatorka vseh oblik pomoči na domu in je vez med posameznikom in njegovim osebnim zdravnikom. Vodja patronažne službe naj bi imel specializacijo s področja patronažne zdravstvene nege.	V patronažnem varstvu v Sloveniji je (po podatkih BPI (NIJZ16), VZD 510, med zaposlenimi, ki izvajajo patronažno zdravstveno nego, 10 različnih poklicnih skupin. Zaradi večje transparentnosti in izračuna preskrbljenosti je bilo potrebno združevanje poklicnih skupin, ki je bilo narejeno s soglasjem stroke patronažne zdravstvene nege (IO sekcija za patronažo, na Zbornici – Zvezi, marec 2010). Zaposleni so združeni po stopnji izobrazbe in po delu, ki ga v praksi dejansko opravljajo. V kategorijo DMS so združeni zaposleni z višjo, visoko in univerzitetno izobrazbo, ki v praksi kompetentno opravljajo delo diplomirane medicinske sestre.	Community health nurse
TZN	Tehnik zdravstvene nege	Je član negovalnega tima in po navodilih patronažne medicinske sestre v procesu zdravstvene nege izvaja negovalne intervencije, ki so skladne s kompetencami TZN.	V skladu z dodatnim pojasnilom pri DMS so tudi v kategoriji TZN združeni vsi zaposleni s srednješolsko zdravstveno izobrazbo, ki v praksi kompetentno opravljajo delo tehnika zdravstvene nege.	Nursing assistants
	Varovanec	Pacient		Patient

Okrajšave in kratice	NAZIV	DEFINICIJA	DODATNA METODOLOŠKA POJASNILA	ANGLEŠKI IZRAZ
	Preventivna dejavnost patronažnega varstva	Preventivna dejavnost patronažnega varstva vključuje zdravstveno in socialno obravnavo posameznika, družine in skupnosti ter zdravstveno nego otročnice in novorojenčka na domu.	Preventivno dejavnost patronažna medicinska sestra načrtuje samostojno na osnovi Pravilnika za izvajanje preventivnega zdravstvenega varstva na primarni ravni (Uradni list RS, št. 19/98, 47/98, 26/00, 67/01, 33/02 37/03, 117/04, 31/05, 83/07, 22/09 in 17/15) in Pravil obveznega zdravstvenega zavarovanja ZZZS (Uradni list RS, št. 3/98 s spremembami in dopolnitvami). Za izvajanje preventivne dejavnosti v sklopu patronažnega varstva je kompetentna diplomirana medicinska sestra.	Community nursing
	Kurativni obisk, prvi	Prvi kurativni obisk je prvi neposredni stik varovanca s patronažno medicinsko sestro na njegovem domu zaradi nove bolezni ali stanja v poročevalskem obdobju.	Prvi kurativni obisk opravi patronažna medicinska sestra na osnovi delovnega naloga varovančevega izbranega zdravnika. Po strokovnih smernicah prvi kurativni obisk lahko opravi le diplomirana medicinska sestra. Zdravnik je dolžan na delovni nalog zabeležiti šifro glavne diagnoze po MKB-10-AM, verzija 6.	First curative home visit
	Kurativni obisk, ponovni	Ponovni kurativni obisk je vsak neposredni stik varovanca s patronažno medicinsko sestro na njegovem domu zaradi nadaljnje obravnave določene bolezni ali stanja.	Po presoji diplomirane medicinske sestre ponovni kurativni obisk lahko opravi tehnik zdravstvene nege, če je obravnava v sklopu njegovih kompetenc.	Further curative home visit
	Aktivnosti in kompetence v zdravstveni negi		Poklicne aktivnosti in kompetence v zdravstveni in babiški negi, Zbornica zdravstvene in babiške nege Slovenije – Zveza strokovnih društev medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov, Ljubljana 2008; to je dokument, v katerem so opredeljene aktivnosti v zdravstveni negi, ki jih opravljajo izvajalci s seznama poklicev v zdravstveni negi glede na svojo izobrazbo.	Activities and competencies in health care
SR	Statistična regija	Statistična regija je enota na tretji ravni klasifikacije statističnih teritorialnih enot. Statistični urad Republike Slovenije je za izkazovanje statističnih podatkov na regionalni ravni prevzel členitev Slovenije na t. i. funkcionalna območja oziroma planske regije in jih poimenoval statistične regije.	Podrobnejša metodološka pojasnila so objavljena na spletni strani SURS-a: http://www.stat.si/tema_demografsko_prebivalstvo.asp	Statistical region

SEZNAM SLIK IN TABEL

SEZNAM SLIK

5.2 Slika 1: Preventivni in kurativni obiski v dejavnosti patronažnega zdravstvenega varstva , Slovenija, 1998–2017	5-2
5.2 Slika 2: Preskrbljenost z zdravstvenim osebjem v dejavnosti patronažnega zdravstvenega varstva , Slovenija, 2008–2017	5-4
5.2 Slika 3: Prvi kurativni obiski v dejavnosti patronažnega varstva , Slovenija, 2008–2017.....	5-6
5.2 Slika 4: Preventivni in kurativni obiski v dejavnosti patronažnega zdravstvenega varstva po statističnih regijah, Slovenija, 2017.....	5-12

SEZNAM TABEL

5.2 Tabela 1: Zdravstveno osebje in obiski v dejavnosti patronažnega zdravstvenega varstva , Slovenija, 2008–2017	5-3
5.2 Tabela 2: Obiski v dejavnosti patronažnega zdravstvenega varstva , Slovenija, 2017	5-4
5.2 Tabela 3: Preventivni obiski v dejavnosti patronažnega zdravstvenega varstva po varovancih , Slovenija, 2017	5-5
5.2 Tabela 4: Prvi kurativni obiski v dejavnosti patronažnega zdravstvenega varstva po starostnih skupinah , Slovenija, 2017	5-6
5.2 Tabela 5: Vzroki za prve kurativne obiske v dejavnosti patronažnega zdravstvenega varstva po poglavjih MKB-10-AM , Slovenija, 2017.....	5-7
5.2 Tabela 6: Vrste strokovnih storitev pri kurativnih obiskih v dejavnosti patronažnega zdravstvenega varstva , Slovenija, 2017	5-8
5.2 Tabela 7: Zdravstveno osebje v dejavnosti patronažnega zdravstvenega varstva po statističnih regijah, Slovenija, 2017	5-9
5.2 Tabela 8: Obiski v dejavnosti patronažnega zdravstvenega varstva po statističnih regijah, Slovenija, 2017	5-10
5.2 Tabela 9: Preventivni obiski v dejavnosti patronažnega zdravstvenega varstva po varovancih in statističnih regijah, Slovenija, 2017	5-11
5.2 Tabela 10: Prvi kurativni obiski v dejavnosti patronažnega zdravstvenega varstva po starostnih skupinah in statističnih regijah, Slovenija, 2017 ...	5-13
5.2 Tabela 11: Vzroki za prve kurativne obiske v dejavnosti patronažnega zdravstvenega varstva po poglavjih MKB-10-AM in statističnih regijah, Slovenija, 2017	5-14
5.2 Tabela 12: Vrste strokovnih storitev pri kurativnih obiskih v dejavnosti patronažnega zdravstvenega varstva po statističnih regijah, Slovenija, 2017	5-15